

Ongeoorloofde
liefde (2x)

Joshua Stiller

Een man komt uit coma en weet niet meer wie hij is. In gesprekken met zijn psychiater vindt hij herinneringen en daarmee zichzelf terug.
Roman over de abrupt afgebroken, hartstochtelijke liefde tussen twee 12-jarigen en het vervolg als de jongen, inmiddels eind 40, een liefdesrelatie krijgt met de reïncarnatie van zijn jeugdliefde.
Zij is dan nog steeds, of weer, 12.
Op basis van een waargebeurde geschiedenis.

ISBN 978-90-72475-49-7

Uitgeverij Magister
NUR 301 (roman)

Ongeoorloofde liefde (2x)

Joshua Stiller

Uitgeverij Magister

Joshua Stiller, *Ongeoorloofde liefde (2x)*

Copyright © 2017 Joshua Stiller & Uitgeverij Magister

Redactie, omslag en opmaak: Ewout Storm van Leeuwen

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
gereproduceerd zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

magisteruitgeverij@gmail.com

www.magisteruitgeverij.nl (webwinkel)

NUR 301 (Roman)

ISBN 978.90.72475.49.7 (papieren boek)

ISBN 978.90.72475.50.3 (eboek)

Roman over de abrupt afgebroken, hartstochtelijke liefde tussen twee 12-jarigen en het vervolg als de jongen, inmiddels een man van eind 40, een liefdesrelatie krijgt met de reïncarnatie van zijn jeugdliefde.

Zij is dan nog steeds, of weer, 12.

Op basis van een waargebeurde geschiedenis.

Verantwoording

'Ik heb deze roman geschreven.

Ik heb hem niet bedacht. Alleen de invulling, de details zijn van mij.

Jaren geleden werd ik geraakt door een artikel in een tijdschrift. Ik las er meer over. Geleidelijk ontstond een beeld. Een reconstructie van gebeurtenissen die zich eind jaren '90 afspeelden. Op basis van de summere gegevens die ik bij elkaar gesprokkeld had, begon ik op een goede dag opeens te schrijven. Zo snel, het leek wel "channeling".

Misschien heb ik meerdere verhalen door elkaar gehaald; mogelijk is dit toch het correcte verhaal van een volwassen man en zijn jeugdige minnares.

De twee hoofdpersonen leven in ieder geval niet meer. "Liesje" pleegde zelfmoord, "Wessel" is enkele jaren daarna gestorven.

Het is dus een roman. Fictie, zij het op basis van werkelijke gebeurtenissen. Ik heb de namen verzonnen, de personages hebben zichzelf verteld. Ik heb de hoofdpersoon, een babyboomer als ik, jeugdherinneringen meegegeven, geïnspireerd op de mijne. Ik had niet de beschikking over de zijne.

In deze tijd van walgelijk seksueel misbruik van kleine kinderen, breed uit op internet verspreid, of de niets ontziende exploitatie van jeugdige prostituees, is het schrijven van een roman over een pedofiele relatie niet iets wat je makkelijk doet. De hoofdpersonen hebben mij laten weten dat ze hun verhaal hoe dan ook willen laten horen.

Hier is het dan, via mij verteld door "Wessel".

Joshua Stiller

Episoden:

1. Wessel (1947 †1999): komt uit coma in 1997
2. Met Irene (1947 †1967): jeugdliefde in 1959
3. Intermezzo
4. Met Liesje (1982 †1997): reïncarnatie van Irene
5. Wessel slot

1.

‘En Liesje?’

‘Bedoelt u Elisabeth Dirkje Bakker?’

‘Wie anders. Wat heeft u met haar gedaan?’

De inspecteur slaat zijn ogen neer en wrijft zijn handen. Een voet van hem wipt nerveus op en neer.

‘Het is echt heel betreuringswaardig,’ mompelt hij.

Mijn toch al gespannen lijf verstrakt. De handboei snijdt in de aanzet van mijn hand.

‘Het meisje is eh... van de tiende verdieping omlaag gesprongen en ze...’
Ik spring op, brul, de stoel hangt aan mijn pols, ik spurt naar het raam, smijt de stoel er doorheen en spring...

2.

Als ik de sleutel in mijn voordeur steek staan er opeens vier mannen om me heen. Ik schrik. Meteen de opluchting bij het ene woord: ‘Politie, ...’
De rest versta ik niet.

‘Pardon?’

‘Mogen we even bij u binnen kijken?’

Ik kijk de man verbaasd aan. ‘Pardon?’

Hij laat zijn legitimatie zien en een papier. In de consternatie kan ik het niet lezen. Ik kan me niet herinneren iets onwetmatigs te hebben gedaan. Zelfs geen onbetaalde boetes.

‘Wat is dat?’

‘Een machtiging tot huiszoeking.’

‘Wat zoekt u dan?’ Ik sta nog steeds met mijn hand aan de sleutel.

‘Dat hoort u te zijnertijd.’

‘Als u maar geen rommel maakt,’ mopper ik zachtjes en open de deur. ‘Ik verwacht bezoek, ik hoop dat u niet te lang bezig bent.’

‘Mag ik?’ De inspecteur dringt zich voor mij naar binnen, vindt het lichtknopje en houdt me in dezelfde beweging tegen. ‘Wilt u hier bij de deur blijven staan tot we klaar zijn? Het duurt niet lang.’

Een agent in uniform gaat naast me staan, terwijl de anderen in mijn huis verdwijnen. Ik maak me zorgen om Liesje, die over een kwartier zou komen, en of de rechercheurs geen rommel maken.

Wel gênant dat vreemden in mijn persoonlijke spullen grasduinen. Helemaal als ze dat ook in Liesjes kamer doen. Ik word een beetje boos, waar gaat dit allemaal over? Tegelijk ben ik bevangen door een onbestemde vrees. Wat zoeken ze? Vier man met een huiszoekingsbevel, dat doen ze niet voor niets.

Uit het huis klinkt geloop, het schuiven van laden. Iemand neemt de trap naar de zolder.

De inspecteur komt naar buiten, waar ik met de agent sta te wachten.

‘Het duurt nog even, ben ik bang,’ zegt hij op neutrale toon. ‘Kunt u intussen even mee naar het bureau? Er zijn een aantal vragen te beantwoorden.’

‘Ik verwacht bezoek,’ sputter ik tegen. ‘Kan het niet morgen?’

‘Uw bezoek zullen we opvangen. Maakt u zich geen zorgen. Het is beter dat we de zaak nu meteen afhandelen.’

Ik begrijp het niet. De man is heel beleefd en bagatelliseert wat er aan de hand is. Daaronder is hij onverzettelijk. Als ik tegenwerk, is die beleefdheid meteen weg, denk ik.

Ik kan me niet herinneren dat ik in een auto gestapt ben. Heb ik me toch verzet en hebben ze geweld gebruikt?

EPISODE 1: Wessel

3.

Ik schrik wakker van een gebrul. Mijn hart klopt als een bezetene. Ik lig verstijfd, plat op mijn rug. Wat was dat, wat... wie brulde daar zo? Is er een ongeluk gebeurd? Een man die zo brult moet wel vreselijk lijden. Ik luister geconcentreerd, houd mijn adem in.

Het is onwezenlijk stil om me heen, geen tikkende klok, geen verkeer buiten... geen stemmen. Niets.

Mijn keel doet zeer en mijn kaakspieren zijn pijnlijk vermoeid. Alsof ik mijn kaken urenlang op elkaar geklemd heb gehad. De echo van het gebrul galmt na in mijn oren. Er was iets bekends in, een timbre dat me vertrouwd is. Ik luister mijn herinnering af.

Heb ik misschien zelf dat... dat geluid gemaakt? Ik heb zeker akelig gedroomd... een nachtmerrie of zo. Dat moet haast wel.

Ik lig te rillen. Er begint iets in mijn herinnering te sijpelen, iets... ik zie een meisje voor me uit lopen. Ik kan blonde haartjes op haar rug tussen zwarte schouderbandjes zien. Ze is jong, elf of twaalf, zie ik als ze zich lachend naar mij omdraait. Ik ken haar, ik heb haar lief.

Plotseling is ze weg. Ik kijk radeloos om me heen. Daar! Weer verdwijnt ze. Ik moet...

Paniek schroeft mijn keel dicht... ik moet kokhalzen. Ik zweet en hijg. Mijn hele lijf prikt van de uitbarstende transpiratie. Ik worstel en worstel en wring het terug, druk het monster terug naar de helleoorden waarvandaan het gekomen is om me op te slokken.

Het gaat weg. Mijn gedachten laten het los. Gelukkig.

Ik durf mijn ogen eindelijk open te doen en staar nietsziend omhoog. Ik ril onophoudelijk, het hete zweet is ijskoud geworden.

Ik zie niets.

Dat is vreemd. Ik heb gele gordijnen in mijn slaapkamer en er is altijd het oranje licht van de straatlantaarn in het straatje.

Ik knipper met mijn ogen. Ik zie iets. Een groenachtig schijnsel verlicht het plafond. Mijn ogen accommoderen. Ik wil overeind schieten. Schrik, woede... ik zit vast! Vastgebonden! Dat plafond ken ik niet, het is niet in mijn huis. Veel te hoog en met tl-buizen... mijn adem stikt: wat is dit?!

Een gemeen slangetje kruipt door het gat in het pantser om mijn geest en sist in mijn bewustzijn dat mijn geliefde dood is. Ik brul...

4.

‘Meneer Oostinje, kunt u mij verstaan?’

Ik wil niet reageren. Mijn hoofd voelt aan als een klont kapok en er kleeft een vieze smaak in mijn mond. Jezus, waar zijn mijn kiezen?! Ik voel niets aan de linkerkant! Mijn kiezen! Koortsachtig woel ik in mijn mond rond met mijn tong. Verdomme, alles is weg, mijn hele linkerkant is leeg. Ik voel alleen mijn voortanden en kiezen aan de rechterkant. Heb ik een ongeluk gehad? Natuurlijk... opluchting suist door mijn aderen: ik heb een ongeluk gehad en ik lig in het ziekenhuis; ik ben gewoon een tijdje bewusteloos geweest. Maar... niet aan denken.

Er is iemand naast mijn bed, de dokter zeker.

Ik open met tegenzin mijn ogen. Het komt me helemaal niet prettig voor om de wereld te moeten aankijken; ik ben liever alleen in mijn hoofd met alle luiken dicht.

Eerst zie ik troebel; heftig knippen helpt om het beeld helder te krijgen. Ik schraap herhaaldelijk mijn zere keel en wil opzij kijken, maar ik kan mijn hoofd niet bewegen. Ik schraap en schraap tot het taaie slijm loslaat en ik kan praten. Het kost me zoveel moeite dat ik bijna flauw val van de inspanning. Ik word een beetje misselijk omdat ik het slijm heb ingeslikt.

‘Jawel,’ zeg ik na een tijdje sloom. ‘Maar ik kan u niet zien.’

Het lijkt wel of de spieren waarmee ik praat verlamd zijn. Zou ie me wel verstaan hebben? Het klonk zo raar.

Een hoofd komt in mijn gezichtsveld. Ik kijk verbaasd en een beetje nieuwsgierig naar... zeker mijn dokter. Het is een oudere man met een kale schedel, omringd door een kransje kort grijs haar. Geen bril, grijze ogen, rood omrand, vast niet goed geslapen.

Tot mijn schrik komt er onverwacht een andere stem van rechts, van een vrouw. Ze zegt met een zakelijke intonatie, alsof ze voor de radio een bulletin voorleest: ‘Hij heeft een spierverslapper gekregen, daarom kan hij zich momenteel niet bewegen en praat wat onduidelijk. Kunt u hem verstaan?’

Ik voel me een beetje dwaas. Ik begrijp er niets van.

Het gezicht boven me is weer naar links verdwenen. Wie is dat dan? Ik begin me onbehaaglijk te voelen. Er gebeuren dingen die kant noch wal raken; wat ze zeggen slaat ook nergens op. Ik ben liever geërgerd dan bang, bemerk ik.

‘Mijnheer Oostinje was wat wild en maaide zo om zich heen dat het infuus uit zijn arm schoot en het pompje voor de pijnstiller op de grond was gevallen,’ hoor ik de zakelijke vrouwenstem zeggen.

‘O, sorry,’ mompel ik schuldbewust. ‘Was het stuk?’

‘Nee hoor, het kan wel tegen een stootje.’ De vrouw had nu een spoortje vriendelijkheid in haar stem. ‘Mijnheer Oostinje heeft veel bloed verloren. Hij krijgt momenteel een lage dosis pijnstillers.’

Bloed verloren? Pijnstillers? Ik probeer mijn geheugen af te zoeken, maar het blijft blanco, witte ruis; mijn hersens doen pijn. Als ik hard nadenk krijg ik zelfs steken achter mijn ogen. Ik begrijp wel wat er gezegd wordt, ik snap de taal, maar ik kan totaal geen verband leggen met mezelf, met mijn situatie. Ik word bang.

‘Wat... is... er... gebeurd... wat heb ik?’

Het kost me onevenredig veel moeite om die vraag te stellen. Het antwoord heeft vast iets te maken met dat brullen, met dat afgrijselijke. Maar ik moet het weten. Ik bedoel, waarom heb ik een pijnstillers nodig? Jezus, dan ben ik vast zwaargewond! Angst schiet in mijn bloed. Ik verkramp onwillekeurig voor wat de vrouw me nu gaat zeggen.

‘U bent door een raam gesprongen en naar beneden gevallen. Ongeveer vijf meter,’ is het droge antwoord.

Ik ben stomverbaasd. Dat had ik nooit kunnen denken. Door een raam gesprongen? Ik verdenk haar er even van me beet te nemen, maar ik weet eigenlijk meteen dat haar stem daar te zakelijk voor klinkt. Door een raam gesprongen. Maar waarom?

‘Wie bent u?’ kreun ik in een poging het gesprek een andere wending te geven. Er dreigt iets in mijn herinnering te komen dat ik voor moet blijven.

‘Ik ben uw arts,’ zegt de vrouw. ‘Mijn naam is dokter Van Beesd. Met een d.’

‘En ik ben uw advocaat,’ zegt een mannenstem.

Die past goed bij het gezicht dat ik daarnet zag. Ik probeer mijn ogen naar links te draaien, maar zie nog steeds niets anders dan het systeemplafond met een ingebouwde tl-verlichting.

‘Advocaat?’ Ik heb moeite om me voor de geest te halen wat de man heeft gezegd. Advocaat? Wat doet die in een ziekenhuis?

‘Inderdaad. Mijn naam is Derksen, van het advocatenkantoor Brinker en Nijhuis. Ik ben u toegewezen door de rechter-commissaris.’

Ik ben stomverbaasd. Heb ik een advocaat? Ja, hij zei: ik ben uw advocaat. Toegewezen? Door de rechter-commissaris? Wat heeft dat te betekenen? ‘Waarom?’

‘Om uw verdediging te doen.’ Hij klinkt niet erg vriendelijk, en dat moet mij verdedigen? Ik wantrouw het steeds meer. Als ik een advocaat wil, zoek ik er zelf wel een uit. En zeker niet zo één die meteen onsympathiek tegen me doet.

Ik verleg met moeite mijn aandacht van mijn eigen gedachten naar wat die onbekende man tegen me zegt.

‘Wacht...’ Ik denk koortsachtig na. Ze hebben me een advocaat toegewezen. Dat betekent...

‘Wat heb ik... gedaan? Een... ongeluk?’ vraag ik met een onverholven vijandige intonatie. Ik heb er meteen spijt van.

‘Dat kunt u wel zeggen, ja,’ is het koele antwoord.

Wat is er toch gebeurd? Ik graaf in mijn geheugen... dieper... er gaat een kringspier in mijn hersenen open... en ik brul, brul...

5.

Traag word ik wakker. Dromerig neem ik de omgeving op. Door het vierkante raam schijnt de zon naar binnen. Er zit een soort gaas voor. Dat zal wel zijn opdat ik niet nog een keer door het glas spring, denk ik me afwezig. Ik kan mijn hoofd bewegen, maar mijn armen liggen langs de stangen van het bed vastgebonden. Ik zie nu ook waarom: mijn linkerarm zit in het gips en in mijn rechterarm is het infuus aangebracht. Ik verken mijn lichaam verder, maar word niet veel wijzer; spijtig ontbeer ik de tastzin van mijn handen. Zo te voelen zit mijn romp ook in het verband of in het gips, net als mijn hoofd. Ik heb een beste smak gemaakt zeker. Ik beweeg mijn tenen, gelukkig is daar niets mee,

mijn voeten voelen normaal aan en de druk van de deken geeft een vrouwenwekkend gevoel.

Dan herinner ik me het bezoek van de vrouwelijke dokter en die advocaat... Derksen heette die.

Ik voel mijn gezicht langzaam rood worden van schaamte. Ik heb een ongeluk veroorzaakt, blijkbaar zo groot dat ik een advocaat toegewezen heb gekregen om me te verdedigen. Ik moet wel heel wat gedaan hebben. Het zweet breekt me uit. Ik herinner het me echt niet. Ik weet dat ik Wessel Oostinje ben, vijftig jaar oud, gescheiden en ik woon en werk in Rotterdam. Nee, dat kan niet... daar ben ik in negentientweeëntachtig weggegaan. Wat... waar heb ik dan gewoond? Ik kan het me niet meer herinneren! Ik weet zelfs de naam van mijn vrouw niet meer. Nou ja, ex-vrouw dan.

Maar, stel ik mezelf gerust, ik ben kennelijk op mijn hoofd gevallen, dan is het logisch dat ik me niets kan herinneren.

Het geeft een soort opluchting. Iets buiten mij heeft mijn geheugenverlies veroorzaakt. Zelf ben ik geestelijk gezond, daar ligt het beslist niet aan.

Ik lig een tijd te soezen.

De deur gaat open. De persoon komt nog niet binnen, maar praat met iemand op de gang. Ik herken de stem van de arts, maar kan niet verstaan wat ze zegt. Ik kan mijn hoofd vrij draaien, al doet het een beetje pijn.

Dan zie ik haar. Met een schokje reageert ze op mijn onderzoekende blik, ze vindt het niet fijn dat ik haar zo aankijk. Dat ik haar kan zien.

Het doet me op een of andere wijze pijn, alsof ik een misdadiger ben, met het boze oog of zo.

‘Hoe voelt u zich?’ vraagt ze vormelijk terwijl ze de toestellen om me heen controleert.

‘Goed, wel,’ breng ik timide uit. Ik merk dat de woorden er nu makkelijker uitkomen. ‘Mijn hoofd doet wat pijn en ik vraag me af wat ik allemaal heb.’

Ik hoor zelf de ongerustheid in mijn stem.

‘Samengevat en in gewoon Nederlands: u heeft een zware hersenschudding opgelopen, uw linkerarm is op twee plaatsen gebroken en heeft diverse sneden van glasscherven, enkele pezen in uw linkerhand waren doorsneden, u had talloze sneden van glasscherven in uw linkerzijde

en uw linkerdijbeen en u heeft een lange glasscherf door uw rechternier gehad,' somt ze meedogenloos op.

Het lijkt wel of ze het met leedvermaak zegt, maar dat kan toch niet? Ik ben intens geschrokken door het antwoord en trek me in mezelf terug. Ze drement wat door de kamer, blijkbaar wacht ze op iets, of iemand. Zou die advocaat weer komen? Ik voel mijn lege kaken weer en vraag haar: 'Heb ik ook een kaakfractuur gehad? Ik bedoel, mijn kiezen zijn allemaal weg aan de linkerkant.'

Ze draait zich om en kijkt me meewarig aan.

'Nee, die hebt u eerder al verloren. Weet u dat dan niet meer?'

God, wat heb ik allemaal meegemaakt de laatste tijd? Ongelukkig onderga ik golven van hitte en kou die door me heen spoelen, mijn huid prikt om gek van te worden, ik wou dat ik hier niet was. Wie ben ik eigenlijk? Zit ik niet in het verkeerde lichaam of zoiets?

'Dokter Van Traa komt u straks bezoeken,' kondigt ze aan als ze ziet dat ik het vreselijk te kwaad heb. 'Ik ben uw arts, dokter Van Traa is uw behandelend psychiater.'

Benauwd knik ik dat ik het begrepen heb. Een psychiater is wel iemand die ik nu zou kunnen gebruiken, ik voel me totaal losgeslagen.

Gelukkig, ze gaat weg.

Ik zak weg in een halfslaap.

6.

Als ik, door een geluidje plotseling klaarwakker, mijn ogen open doe, staat er een man in de kamer met donker haar en een donker uiterlijk. Hij is mank en schuifelt naar me toe, me strak aankijkend.

Ik kijk achterdochtig terug.

'Kunt u zich mij nog herinneren?' vraagt de man, terwijl hij naast me op een stoel gaat zitten. Hij spreekt vriendelijk; de blik waarmee hij me opneemt is gespeend van elk wantrouwen, elke beschuldiging. Eindelijk een onbevooroordeeld iemand. Ik zie nu dat zijn huid grijs is.

'Nee,' zeg ik zachtjes. Hij kijkt me ondoorgrondelijk aan. Ongemakkelijk zeg ik nog een keer: 'Nee, echt niet. Ik heb u nog nooit gezien... ik bedoel, misschien wel, maar dan weet ik er niets meer van.' Hulpeloos kijk ik hem aan.

‘Hm,’ zegt hij. ‘Dan is uw geheugenverlies erger dan ik hoopte. Maar ja, u bent op uw hoofd terecht gekomen, dus dat is behoorlijk door elkaar geschud.’

Weer iemand die allerlei dingen van me afweet waar ik zelf geen notie van heb. Allemaal onbekenden kennen mij en weten dingen van me die ik niet weet...

De man kijkt me aan terwijl ik bedenk wat ik zou kunnen vragen. Dan weet ik het! Natuurlijk! Gehaast vraag ik: ‘Weet u zeker dat u me niet verwisselt met iemand anders?’

Hij blijft me aandachtig aankijken; ik kan zien dat hij de vrees voor het antwoord in mijn ogen kan zien groeien. Ik besef dat er geen sprake van persoonsverwisseling is, dat ze drommels goed weten wie ik ben. Alleen weet ik het zelf niet.

‘Wat is het laatste dat u zich kunt herinneren?’ vraagt hij tenslotte.

Ik verwachtte deze vraag niet en antwoord gejaagd: ‘Een bezoek van eh... mevrouw... eh, de arts, en later een advocaat, ene Derksen, die mij was toegewezen door de rechter-commissaris.’

‘Hm. En daarvoor?’

Moeizaam breng ik uit: ‘Dat ik wakker werd van mijn eigen geschreeuw.’ Hij reageert niet op mijn overduidelijke angst.

‘En daarvoor?’

‘Dat ik in Rotterdam woonde en bij de Havendienst werkzaam was.’ Ik zweet overvloedig, manmoedig zet ik door, ik ben er van doordrongen dat het belangrijk is om gegevens uit mijn geheugen op te diepen. Bij deze man voel ik me redelijk veilig. ‘Maar dat is bijna twintig jaar geleden.’ Raar is dat, zoiets komt als vanzelf boven, ik ben er zeker van dat het mijn eigen herinnering is, alleen zit er niets voor en niets na.

‘Hm.’ Hij kijkt me vriendelijk aan. ‘Het geheugen is soms barmhartig voor de eigenaar.’

Ik kijk terug met een ongeruste blik. Het moet dan wel erg zijn geweest wat me is overkomen, dat ik er helemaal niets meer van weet.

‘Wie ben ik, dokter?’ piep ik in uiterste nood.

‘Ik heb de taak u uw geheugen terug te laten vinden,’ zegt hij. ‘Ik heb een aantal keren met u gesproken voor uw... eh... val. Dat moet nu allemaal over.’

‘Wat is er toch gebeurd?’ fluister ik. De angst staat in mijn ogen te lezen, dat kan ik zien aan de manier waarop hij naar me kijkt. Ik zie hem een besluit nemen.

‘Zegt de naam Elisabeth u iets?’

Verdwaasd kijk ik hem aan. Ik heb het amper gehoord.

Met zijn blik strak in de mijne voegt hij er zachtjes aan toe: ‘U noemde haar Liesje.’

Mijn hart staat stil. Ik voel het! Koud, koud. Ik ben van ijs.

O God, ik kan het niet tegenhouden! Het komt! Nee!

7.

Koortsig stuitert mijn bewustzijn vanuit een woeste droomwereld naar de oppervlakte. Ik moet vechten om bij mijn positieven te komen. Mijn hoofd klopt, mijn hart bonkt, alles kriebelt en is koud en klam.

Het is dag en ik lig nog steeds in de afgesloten ziekenkamer. Nog steeds vastgesnoerd. Ik voel mijn onderlijf niet! Mijn voeten, maar tussen mijn zwoegende borst en mijn knieën is mijn lichaam weg!

‘Dokter! Dokter! Laat me niet alleen! Laat me hier niet liggen!’

Ik hijg als een stoompaard. Het komt omhoog, ik stik, ik moet braken.

Weg! Ik moet hier weg, waar zijn mijn kleren. Ik ruk aan mijn riemen.

‘Dokter! Laat me gaan, ik moet naar haar toe, anders is het te laat!’

Godzijdank, de deur gaat open, er komt iemand. Ik ruk aan de riemen.

‘Dokter, maak me los, ik moet niet te laat komen! Nee, geef me nou geen spuitje, laat dat! Ik vraag je iets! Hé!!’

Ik ben al een tijd wakker. Ik heb de hele dag hard moeten knokken om de verdoving uit mijn lichaam te verdrijven. Telkens zakte ik weer weg in rare dromen. Het lijkt wel of ze me met LSD hebben volgespoten.

Ik heb liggen nadenken. Ik moet slim zijn en niet meer zo schreeuwen, daar reageren ze alleen maar op met nog meer spuiten.

Ik kom te laat, straks is ze er niet meer. God weet waar ze nu is. Helemaal alleen. Godbetert, dat ik hier nu vast moet liggen. Nu verstandig zijn, geen beroering meer wekken, als ik kalm blijf zullen ze me eerder losmaken, dan kan ik ’s nachts de deur uit sluipen. Ik moet zien dat ik bij haar kom. Waar zou ze zijn? Loopt ze verloren in de regen langs de sin-

gel? Nee, natuurlijk niet, ze zal wel thuis zijn. Bij haar moeder. Ja, daar is ze vast. Ik word hier gek van. Ik kan niet eens even bellen. Welke dag is het? Vrijdag? Als ze maar niet vergeefs voor de deur staat. Oh nee, de tantetjes zijn altijd thuis. Ik moet me niet ongerust maken, ze weet zich heus wel te redden, ze is geen klein kind meer.

Uitgeput laat ik mijn spanning afvloeien.

Ik heb even geslapen. Heel vredig. Dat kan ik merken aan het fijne wakker worden. Waarom voel ik me zo rustig?

Ik weet het: ik heb een ongeluk gehad, maar ze hebben alles gerepareerd, ik heb geen pijn en als het zaterdag is is ze veilig bij de tantetjes en anders is ze naar school.

Weet ze eigenlijk wel dat ik in het ziekenhuis lig? Als ze zich maar niet ongerust maakt...

Gerammel op de gang. Daar komt de koffie. Heb ik al ontbijt gehad? Ik kan me niet herinneren wanneer ik voor het laatst heb gegeten.

Hé, ze lopen mijn deur voorbij! Krijg ik niets?

Ik wil aan haar denken, maar ik krijg haar beeld niet scherp. Wanneer heb ik haar toch voor het laatst gezien? Het moet in ieder geval op een zaterdag zijn geweest. Hoelang lig ik hier al? Weken toch zeker. Ach, dat arme kind! Ze zal wel verschrikkelijk ongerust zijn. Ze zal toch wel weten dat ik hier lig? Ik... is dit het ziekenhuis in Den Bosch wel? Of lig ik in Breda? Idiot, ik weet het niet. Ik zal het straks aan de dokter vragen. Er was iets vervelends geloof ik. Volgens mij was de politie aan mijn deur. Er zal toch niets met haar gebeurd zijn? Nee, dat zou ik weten...

Ik vind dat het tijd wordt dat die psychiater me verder helpt. Ik roep luid in de babyfoon dat ik hem wil spreken.

Kijk, als je maar kordaat zegt wat je wilt, dan gebeurt het ook. Met een weekmakende opluchting zie ik dokter Van Traa binnenkomen. Ik heb zeker even geslapen.

'Eh, dokter, voordat we verder gaan, eh, alles is toch goed met haar? Weet ze wel waar ik ben, dat ik een ongeluk heb gehad? Welk ziekenhuis is dit trouwens?'

Ik zie hem in zijn oude ogen en zak door het ijs. Ik voel me gaan. Ik voel me zinken. Ik wil niet.

Het is niet goed met haar.

O God. Het is om haar dat ik hier zo lig! Ik heb haar niet kunnen red-
den! Ik zie mijn angst weerspiegeld in zijn ogen.

Ik hijg als een riksjaloper.

Een donkere wolk herinneringen stijgt uit mijn onderbewuste op en
overweldigt me.

8.

Ik kom tot mezelf. Alles is weer terug in mijn hoofd. Netjes op een rijtje.
Ik weet dat ze dood is. Ik weet nu ook waarom het me spijt dat ik niet
dood ben. Als ik vanaf de tweede verdieping gesprongen zou zijn was ik
acht, negen meter gevallen. Misschien was het me dan wel gelukt. Maar
de spreekkamer was op de eerste verdieping. Spreekkamer. Van dokter
Van Traa. Ja, de man komt me nu scherp voor de geest. Onvermurw-
baar, maar niet zonder genade. En onbevooroordeeld.

Ik kan me mijn aanloop naar het raam nog herinneren, het gevoel van
mijn voeten die zich afzetten op het dofversleten linoleum. Niet dat ik
door het glas sprong; daar is geen spoortje van blijven hangen.

Ze is dood.

Tot mijn verbazing kan ik het accepteren terwijl ik niet eens kan huilen.
'Ze is dood,' zeg ik hardop. Ik hoor dat mijn stem schor is, mijn keel doet
nog pijn van het schreeuwen.

Ze is vermoord. Een golf van haat overspoelt me en neemt alle rede mee.

Als ik weer om me heen kan zien en kan nadenken ben ik niet meer al-
leen. Mijn behandelend arts is er, met die advocaat.

Ik kijk hem strak aan. Het is goed dat mijn haataanval voorbij is, want
ik had hem met alle plezier in het gezicht gespuugd. Veel meer kan ik
niet doen in mijn huidige positie, evenzogoed zou het bevredigend zijn
geweest.

Hij gaat op een stoel naast mijn bed zitten en kijkt me onvriendelijk aan.
'Ik heb van uw behandelend psychiater, dokter Van Traa, begrepen dat
u aan ernstig geheugenverlies lijdt.'

Ik reageer niet, dat lijkt me de beste strategie.

'In dat geval kan er geen verhoor plaatsvinden en hebt u op het moment
ook geen verdediging nodig.'

Ik kijk hem met grote ogen aan. Ik zie dat het hem ongemakkelijk maakt. Waar heeft hij het over?

‘Ik meld u daarom bij dezen dat ik tot nader order de verdediging van uw zaak neerleg, tenzij u te kennen geeft dat u in de zaak kunt getuigen.’ Ik begin het te begrijpen: de man wil van me af. Dat mag van mij, ik hoef geen verdediger die het bij voorbaat eens is met mijn veroordeling.

Achter de façade van mijn stenen gezicht loopt echter een hinderlijke vraag rondjes: wat heb ik toch uitgespookt? Wat is er toch gebeurd dat ze zo onvriendelijk zijn? Het moet wel heel erg zijn. Ik maak me ongerust. Ik heb geen enkele clou.

‘Mevrouw, u bent getuige dat de heer Oostinje geen teken heeft gegeven dat hij in staat is in de zaak tegen hem te getuigen of dat hij prijs stelt op mij als verdediger?’

Ik hoor de arts iets zeggen dat beamend klinkt.

Het is niet belangrijk. Die man heb ik niet nodig. Als ik genezen ben heb ik haar ook niet meer nodig. De psychiater wel, die heeft me tenminste niet bij voorbaat veroordeeld. Ik pijnig mijn hersens waarom ze mij veroordelen. Wat heb ik toch gedaan? Ik mag hangen als ik het weet.

Ze gaan de deur uit. Ik voel me redelijk goed, alsof het deksel er eindelijk af is. Maar ik weet nog steeds niet wat er voor een viezigheid en drek uitkomt.

Mijn lichaam krijgt een klap, als van een elektrische schok, als ik terugdenk en de opening onmiddellijk ingenomen wordt door zich opdringende herinneringen.

Ze is dood. Mijn liefde is dood en ik leef nog. Mijn prachtige meisje met je blonde haren, eerst was ik je voor altijd kwijt en toen ik je weer vond ging je dood.

Zonder dat ik er iets aan kan doen vullen mijn ogen zich met tranen en ik huil. Ik hoor me zachtjes loeien en kreunen, gek is dat. Alsof ik naast mezelf sta te kijken.

Ik huil urenlang. Ik moet daarna in slaap gevallen zijn, want als ik mijn ogen weer open doe is het donker.

Het groene lichtschijnsel op het plafond komt van de apparaatjes naast me; ik herken de pijnstillerpomp en een soort babyfoon. Het heeft een felgroen ledje. Ik heb jeuk aan mijn neus en rond mijn ogen schrijnt het.

Het begint hinderlijk te worden dat mijn armen vastgesnoerd zijn. De jeuk wordt ondraaglijk. Verlegen roep ik zachtjes: 'Zuster?' in de richting van de babyfoon.

Tot mijn opluchting werkt het en hoef ik me niet nog erger te vernerden. De deur gaat open en een lange gestalte stapt binnen, afstekend tegen het licht op de gang.

'U had geroepen?' Shit, het is een broeder!

'Ja,' antwoord ik schor. 'Neem me niet kwalijk, maar ik wist niet dat u... nou ja, of ik nou zuster of broeder moest roepen.' Ik baal er van dat ik zo verlegen ben; ik zweet weer eens.

'Hindert niet meneer,' zegt de man zachtjes. 'Wat kan ik voor u doen?'

'Ziet u, ik heb af en toe zo'n jeuk en nou wilde ik u vragen of u mijn arm los wilt maken zodat ik me kan krabben. Ik word er gek van.'

'U bent vastgesnoerd omdat u telkens uit bed kwam en op een gegeven moment uw infuus en katheter lostrok, meneer. We hebben u ternauwernood kunnen redden, u had al veel bloed verloren.' De stem klinkt onverbiddelijk.

'Ja, dat heeft de dokter me ook gezegd.'

Terneergeslagen besef ik dat ik aan hen over ben geleverd en dat ze me niet zo gauw terwille zullen zijn. Misschien hebben ze er wel spijt van dat ze me gered hebben. Zijn ze kwaad op me omdat ik zoveel bloedtransfusies heb gehad.

Maar waarom toch? Ben ik soms schuldig aan haar dood? De vraag brandt dwars door me heen. Ik kreun van ontzetting.

'Is er iets meneer?'

'Ik...ik weet niet wat er gebeurd is, wat ik gedaan heb,' fluister ik wanhopig. 'Kunt u me vertellen wat er gebeurd is?' Op het moment dat ik mijn smeekbede uit weet ik dat het vergeefs is.

'Ik zal uw gezicht afvegen en u een slaapmiddeltje geven,' sust de broeder. 'Morgen komt dokter Van Traa weer.'

Weerloos onderga ik de vegen van een vochtig washandje en kijk toe hoe de man een injectiespuit leeg drukt in mijn infuus.

9.

Als ik mijn ogen open zie ik fel, rossig zonlicht door het gaas een mooi

patroon van vlekjes op de deur projecteren. Het is dus nog vroeg. Op de gang hoor ik af en toe stemmen. Ver weg krijgt iemand. Ik denk dat ik in een psychiatrisch ziekenhuis lig. Zo'n gesloten afdeling, waar gevaarlijke gestoorden dwangverpleging krijgen. Zo eentje ben ik nu ook.

Mistroostig lig ik een beetje voor me uit te staren. Ik ben goed wakker, een beetje duf, gelukkig niet meer zo loodzwaar. Alleen: ik weet nog steeds niets. Ik aanvaard voorlopig het besef dat ze dood is. Het hoe, wat en wanneer weet ik niet. Misschien is ze al jaren dood en ben ik al die tijd bewusteloos geweest, het zou me niets verbazen. Ik voel me zo zwak en dun als iemand die jaren in coma heeft gelegen, stel ik me voor.

Ik schrik als het slot van de deur klikt. Ontbijt kan het niet wezen, schiet het door me heen. Ik leef vast al een hele tijd op dat infuus.

Het zijn de arts en de psychiater. Ik ben blij dat ik hem zie, ik brand van verlangen te weten te komen wat ik hier doe en waarom ik als een misdadiger word behandeld.

De arts controleert vluchtig of alles in orde is, kijkt even met een kijker-tje in mijn ogen en gaat vervolgens de deur weer uit.

'Zo, ze heeft gecontroleerd dat u lichamelijk in orde bent, niet gedrogeerd en wakker,' begint de man op gemoedelijke toon en gaat naast me op de stoel zitten. 'Hoe voelt u zich?'

'Wakker, dokter,' zeg ik zachtjes. 'En vreselijk nieuwsgierig wat er aan de hand is. Ik weet alleen dat ze dood is...' De tranen beginnen ongewild uit mijn ogen te lopen. Met een brok in mijn keel voeg ik er aan toe: 'Dat kan net zo goed al jaren geleden zijn gebeurd. Ik weet er niets meer van. Hoelang lig ik hier al?'

'Hm.' De man kijkt me ondoorgrondelijk aan. Hij ziet blijkbaar dat de tranen jeuk veroorzaken, want zonder zijn blik af te wenden maakt hij de gesp los waarmee mijn rechterarm vastgesnoerd is.

'Dank u,' fluister ik en beweeg voorzichtig mijn hand naar mijn gezicht. Het kost ongelooflijk veel moeite. Alle kracht is uit mijn spieren verdwenen. Verbijsterd merk ik dat ik zo verzwakt ben, dat ik me nauwelijks zou kunnen bewegen, al was ik niet vastgebonden. Als ik mijn wangen en ogen heb afgeveegd laat ik mijn arm maar zo liggen. Het stevig vastgetepte infuus trekt een beetje, de naald geeft een naar gevoel in mijn armspier.

‘U krijgt nog steeds een milde spierverslapper,’ beantwoordt de man mijn onuitgesproken vraag. ‘U was erg onrustig. U wilde voortdurend ontsnappen. Soms lag u helemaal verkrampd in zo’n strakke boog dat we voor uw ruggengraat vreesden. U bent twee keer losgebroken. De tweede keer bent u bijna doodgebloed. U heeft toen drie liter bloed gekregen. Overigens ligt u hier nu vijf weken, sinds uw laatste operatie.’

Ik luister met stijgende ontzetting. De man ziet dat ik het kan opnemen en gaat kalm door: ‘U krijgt ook een hoge dosis antipsychotica. U schreeuwde voortdurend zo wanhopig dat het verplegend personeel er voor wegvluchtte. U leed verschrikkelijk. We zijn de dosis nu aan het verlagen. U reageert er goed op.’

Ik moet dat even verwerken. Ja, dat kan ik nog vaag herinneren. Ik kwam dan altijd uit een nachtmerrie. Ik huiver van een plotselinge koude. Dat brullen, dat was ik zelf al die tijd. Ik wil me verschuilen, me bergen aan een vrouwenborst. Nee, niet mijn moeder. Die... daar kon dat niet.

Midden in mijn ongelukkige gevoel komt de droge stem terug: ‘U krijgt ook antidepressiva. Op een gegeven moment was u zo depressief dat u niet meer wilde leven. U probeerde dood te gaan door niet meer te ademen. Dat kan niet echt, maar uw levenslust was zo laag dat u niet genas van uw verwondingen.’

‘Antidepressiva?’ Het ontgaat me een beetje.

‘Medicatie waarmee de scherpe kantjes van een zware depressie worden afgehaald.’

Ik kijk hem dom aan. Mijn gedachten zijn nog bij mijn moeder. Waarom ze altijd zo... zo zakelijk, zo praktisch was. Ik schud mijn hoofd in een poging mijn aandacht te richten op wat de psychiater zegt.

‘Ik was zo depressief dat ik dood wilde?’

Hij knikt.

‘En daarom wilde ik niet genezen?’

‘Zoiets. Uw levenslust is de belangrijkste genezende kracht. Die was ver te zoeken. De wonden wilden zich zelfs niet sluiten.’

Ik kijk hem argwanend aan.

‘Ik verzin het niet, hoor,’ antwoordt hij gemoedelijk.

In mij begint zich een woede te ontwikkelen. Ik hap naar adem als de golf bovenkomt. Ik bedwing mijn plotselinge razernij en slik iets vuils

weg, naar beneden gedwongen door mijn wil. Het laat een leeg gevoel achter. Daarin groeit argwaan.

Ik formuleer met de grootste aandacht: 'En toen vonden jullie het nodig om mijn wens dood te gaan te negeren en me met medicijnen te dwingen te leven?' Ik kijk hem intens aan, ik wil niets van zijn reactie missen. Ik zie dat hij mijn opkomende en naar beneden geslikte woede heeft opgemerkt. Tot mijn vreugde zie ik een spoor van twijfel, zelfs iets van schaamte in zijn neergeslagen blik.

'Ja,' antwoordt hij zachtjes, zo deemoedig dat ik er een brok van in mijn keel krijg. Ergens in mijn achterhoofd verbaas ik me over mijn snelle wisseling van emoties. 'Artsen hebben hun eed dat ze alles moeten doen om iemands leven te redden,' gaat hij verder. 'Ik ben voor alles arts. In uw geval waren er nog meer dwingende redenen om u te terug te halen uit uw doodsverlangen. Als psychiater weet ik dat een doodsverlangen na een traumatische gebeurtenis onderdeel uitmaakt van het rouwproces. Van een heel heftig rouwproces, dat wel. Hoe zwaar ook, u heeft er recht op om het allemaal en helemaal door te maken. Zelfdoding is geen oplossing, het is een vlucht. Die weg hebben uw artsen, waaronder ikzelf, inderdaad voor u afgesneden.' Hij zwijgt na deze voor hem ongevoel lange verklaring.

Ik kijk hem aan. Hij ontroert me. Deze man is zo eerlijk dat het pijn doet.

'Spiritueel gezien heeft u volkomen gelijk,' geef ik met tegenzin toe. 'Zelfdoding kapt een noodzakelijke ervaring op dit aardse vlak af. Als je dat doet...' Ik huiver als ik aan de beklemming moet denken die zelfmoordzielen moeten doormaken. Er is iets, er is een verbinding... ik wil niet. Ik schud mijn hoofd.

Na een hele tijd weet ik gesmoord uit te brengen: 'Dank u.'

We zitten stil bij elkaar.

Er rest nog een vraag. Ik wil antwoord om mijn woede te lenigen. En om mijn aandacht van dat andere af te leiden. Die andere.

'Ik heb nu nog antidepressiva?'

Hij knikt.

'Dus daarom voel ik me nu zo...' goed had ik willen zeggen, maar dat lijkt me een gotspe.

‘Wakker. Zei u daarnet,’ helpt hij me.

‘Ja, zoiets,’ mompel ik kribbig. Een gedachte dringt zich op. ‘Dus als ik me opgewekt voel, zijn het de medicijnen en niet ikzelf?’

‘Niet alleen. De medicijnen werken alleen als u zelf meewerkt, als u er op vertrouwt dat ze u helpen.’

Dat lucht me wel een beetje op.

‘Dus... dan ben ik aan de beterende hand?’

Ik zie hem voor het eerst glimlachen.

‘Ja, u bent aan de beterende hand.’

Ik berust er in dat ik het niet zonder hulp van medicatie heb afgekund.

Na een tijdje fronsen stel ik de volgende vraag: ‘Ben ik uit het raam van uw kantoor gesprongen?’

‘Nee, ik was er wel bij, maar het was de bezoekkamer.’

‘Bezoekkamer?’

‘Hmhm. Dit is de penitentiaire psychiatrische afdeling van het RMC. U werd daar ondervraagd door de recherche. De verhoorkamer was niet beschikbaar op dat moment. Die heeft geen ramen.’ Hij kijkt me aan hoe ik het opvat, ik blijf hem fronsend aankijken. Ik had er al een vaag idee van, dus het verrast me niet.

‘Kunt u een ernstige mededeling aan?’ vraagt hij.

Ik schud fanatiek mijn hoofd, ik wil het niet horen. Mijn vrije hand probeert het hemd dat ik draag rond mijn hals dicht te houden. Mijn hart bonst alsof het uit mijn borstkas wil barsten.

‘Het was daar, dat u verteld werd dat Liesje zichzelf van het leven had beroofd.’

Ik heb het niet gehoord. Ik heb de woorden gehoord, ze zeggen me niets.

Ik schud nog steeds mijn hoofd in een alles ontkennende bezwering.

‘Heeft u begrepen wat ik zei?’

‘Ik weet dat ze dood is. Ze is door een auto geschept. Jaren geleden.’

‘Wat?’ vraagt hij verbluft.

Ik begrijp er niets meer van.

‘Irene is toch in Münster verongelukt?’ Ik knijp mijn ogen stijf dicht.

Als ik weer wat ontspan, zit dokter Van Traa in een dik dossier te bladeren. Hij slaat zijn ogen op en kijkt me broedend aan.

‘U had het over Irene. Wie is dat?’

Ik kijk hem verbijsterd aan.

‘Maar..., u zei toch zelf...?’

‘Ik heb het alleen over Liesje gehad.’

Ik weet het niet meer. Er zit kortsluiting in mijn hoofd.

Hij dringt aan. ‘U sprong uit het raam,’ begint hij en haalt diep adem. Ik ben wezenloos bang voor wat hij gaat zeggen; als het hem zelf al zoveel moeite kost... Ik sluit mijn ogen; kon ik mijn oren maar net zo potdicht houden.

Ik hoor niets meer, open mijn ogen. Hij staat naast mijn bed met bezorgde, droevige ogen naar me te kijken.

‘Ik wil u niet nog een keer verliezen,’ fluistert hij, terwijl hij mijn arm weer vastgespt. Hij is ontdaan, hij ziet er uit of hij iets belangrijks verloren heeft. ‘Misschien weet u het niet meer, maar ik wel. U bent me drie keer ontsnapt.’

‘Ontsnapt? Ik?’

Hij kijkt me uitdrukkeloos aan. ‘Precies zoals ik het zeg. De eerste keer na uw molestatie in het huis van bewaring, u wilde niet bijkomen uit uw anesthesie en probeerde vervolgens te sterven door niet meer te ademen, de tweede keer was tijdens het verhoor, waarbij u uit het raam sprong, en de derde keer twee weken geleden toen u bijna doodgebloed op een parkeerplaats van het ziekenhuis werd gevonden.’

Dat is wel heel veel informatie ineens. Ik voel me bleek wegtrekken. Hij houdt me uitnodigend een blauw tabletje voor. Ik accepteer het en stop het in mijn mond. Ik pak met een beverige hand het glas water van hem aan en drink een paar slokjes. Het water smaakt metalig. Of is het mijn mond?

‘Hoe kan...’ vraag ik na een tijdje aarzelend, ‘dit.. eh is toch een gesloten inrichting? Hoe kan ik dan op een parkeerplaats terecht komen?’

‘Er is daar een poort voor leveranciers. Men heeft uw route kunnen traceren aan de hand van de bloedsporen. U bent ’s nachts via een diensttrap naar de begane grond ontsnapt. Blijkbaar was die niet goed afgesloten. U bent daar uit het raam van de waskamer geklommen. Dat raam is overigens nu verzegeld. Het zit echter wel twee meter hoog in de muur. U bent er naar toe geklommen via zakken wasgoed die u opgestapeld heeft. U heeft bijna drie liter verloren onderweg.’

‘Drie liter,’ mompel ik. Ik kan me er niets, maar dan ook niets van herinneren.

‘U weet het waarschijnlijk niet meer, u werd in die periode na de operaties min of meer onder narcose gehouden. De deur van uw kamer was daarom niet afgesloten.’

‘Waarom narcose?’

‘Omdat u niet in bed te houden was, of u bij bewustzijn was of niet. U moest echter volkomen stil blijven liggen, want er zijn een paar ingewikkelde operaties op u uitgevoerd.’

Ik lig ademloos te luisteren, kan me niet voorstellen dat ik de hoofdpersoon in dit verhaal ben. Dit klinkt als een film, als iets onwerkelijks.

‘Ik weet niet of ik alles precies weet, in ieder geval zijn er zo’n dertig grote en onnoembaar veel kleine glasscherven uit u gehaald, een gecompliceerde armbreuk gezet, doorgesneden pezen in uw linkerhand weer aan elkaar gemaakt en een zware hersenschudding geconstateerd. Het grootste kunststukje hebben de chirurgen met uw nier uitgevoerd. U had een grote glasscherf in uw rug gekregen, die uw rechternier doormidden heeft gesneden. We hebben die scherf allemaal uit het raam zien loskomen en loodrecht in u verdwijnen. Als een speer. U lag bewusteloos onder het raam, bloedend uit talloze snijwonden. Toen die langwerpige scherf in uw rug belandde... dachten we allemaal dat u er was geweest.’

Ik heb ademloos naar hem geluisterd. Dat moet wel een spectaculair gezicht zijn geweest. Ik heb echter niet het gevoel dat het mij betreft. Het zou net zo goed een willekeurig slachtoffer kunnen zijn, of een televisiefilm.

‘Het was extra spannend of die behouden kon blijven, omdat u bij de vorige operatie al uw linkernier op een klein stukje na bent kwijtgeraakt. Nu konden uw artsen het met enkele dialysespoelingen af. De aansluitingen zitten nog in uw arm, die met die gele dopjes. Ik heb begrepen dat uw rechternier momenteel op tachtig procent werkt en de rest van uw linkernier twintig procent. Daar kunt u oud mee worden.’

Wil ik dat wel? Waar zou ik verder voor moeten leven? Laat me maar dood gaan. Toch vraag ik verder: ‘Ik was al eerder geopereerd, zei u? Aan mijn linkernier? Daar weet ik niets van.’

‘Kunt u zich herinneren dat u in het Huis van Bewaring in voorlopige hechtenis hebt gezeten?’

‘Nee.’ Ik word kwaad. Voorlopige hechtenis, wat denken ze wel. Weet hij wel zeker dat hij de juiste persoon voor zich heeft?

‘U bent daar in de recreatiezaal te pakken genomen door een paar gedetineerden. Toen u hier binnen werd gebracht was uw linkerkant geheel murw geslagen. Met een stalen stoel, heb ik later gehoord.’

Ik staar hem verbouwereerd aan. In elkaar geslagen? Met een stalen stoel? Door gedetineerden in het Huis van Bewaring? Nee, dat gaat er bij mij niet in. Ik schud ongelovig mijn hoofd.

‘Ik verzin het niet, meneer Oostinje,’ zegt hij droog.

Nee, hij ziet er niet naar uit dat hij dit verhaal uit zijn duim zuigt.

‘Vergeet niet dat u een psychische amnesie vertoont, meneer Oostinje. Daarom kunt u zich sommige traumatische ervaringen niet herinneren. Er zijn bewijzen dat de dingen die ik u vertel, u echt zijn overkomen.’

‘Ik kan het me niet voorstellen,’ fluister ik. Het is meer iets voor de televisie, dan dat ik het kan rijmen met het rustige leven dat ik altijd heb geleid. Voorlopige hechtenis; ik moet wel heel wat op mijn kerfstok hebben. Dan voel ik weer de lege kaken links in mijn mond.

‘Ben ik toen ook mijn kiezen kwijtgeraakt?’ vraag ik, bang voor het antwoord.

Hij kijkt me verbaasd aan. ‘Dat kan. Dat wist ik nog niet.’

‘Waarom dan? Ik kan me niets herinneren. Het lijkt me zo’n sterk verhaal.’

‘Het schijnt dat ze wat tegen u hadden. De penoze schijnt het niet zo begrepen te hebben op pedofielen en verkrachters. Die worden in de gevangenis vaak met geweld bedreigd of daadwerkelijk gemolesteerd.’

‘Ik ben toch geen pedofiel die kinderen verkracht?’ roep ik verbluft uit. Ik wil van woede brullen tot ik niet meer kan, maar er ligt iets zwaars op me. Ik kan me niet meer bewegen.

Als ik weer bij kom staat de psychiater naast me met zijn hand op mijn voorhoofd. Er stroomt rust uit, mijn gepijnigde hoofd in. Aan de andere kant staat mevrouw mijn dokter. Ik ben moe, moe tot op het bot.

‘U viel even weg,’ zegt de psychiater zachtjes. ‘Deze keer deed uw lichaam het zelf en waren het niet de medicijnen.’

Het stelt me maar matig gerust.

‘U bent behoorlijk verzwakt, doordat u vanaf de eerste operatie, al meer dan acht weken geleden, intraveneus gevoed wordt,’ merkt de arts op.

‘Zodra u er aan toe bent kunt u weer vast voedsel gebruiken.’

‘Heeft u daar al trek in?’ vraagt Van Traa. ‘Van die druppeltjes wordt u op den duur erg zwak. U moet vast voedsel hebben, echt eten. U bent sterk vermagerd. U heeft binnenkort al uw kracht nodig.’

Ik ril even van de verborgen dreiging in zijn woorden.

Ik knik en mompel: ‘Goed, maar nu moet ik slapen.’

Ik word ’s nachts een paar keer wakker van benauwde dromen. Mijn hersens zijn een broeiest van akelige slangen en heksen. Ik ben bang.

10.

Moeizaam kom ik bij als iemand met een vochtig warm washandje over mijn gezicht veegt. Als het weg is open ik mijn ogen en zie een verpleger bezig met een teiltje water. Hij slaat de deken terug; ontzet ontwaar ik mijn lichaam. Althans wat er van over is. Vanaf mijn tepels zit ik in dik verband, net als mijn linkerarm en linkerbeen, althans tot mijn kuit. Wat me echt schrik aanjaagt is de ongelooflijke magerte van mijn zichtbare ledematen. Al mijn spieren zijn weg. Ik had een weliswaar tener, maar atletisch lichaam. Daar is niets van over. De verpleger wast me geroutineerd, overal waar ik niet verbonden ben. Ik sla hem verbijsterd gade.

‘U krijgt straks ontbijt,’ zijn de enige woorden als hij klaar is en de deken, of eigenlijk is het maar een dunne spreij, voorzichtig over me heen legt. Hij neemt het wagentje met waskom en handdoek mee de deur uit. Mijn rechterarm wordt niet meer vastgebonden.

Dit verlies van mijn lichaam brengt me meer van mijn stuk dan alle verwondingen en operaties bij elkaar. Daar heb ik geen directe herinnering aan. Het zien van mijn uitgemergelde lijf, dat zo mooi was toen ik het voor het laatst zag, maakt me intens verdrietig.

Er komt een verpleegster binnen, met een blad. Ze zet het op het aanrecht, rolt een blad op een wagentje naast mijn bed en zet het dienblad er op. Vervolgens drukt ze op een knop, het hoofdeinde van het bed scharniert brommend omhoog, waardoor ik in een half zittende houding kom.

‘Wilt u zelf eten of moet ik u voeren?’ vraagt ze kortaf. Ik schud mijn hoofd, til mijn rechterarm op om te demonstreren dat ik zelf kan eten. ‘Goed. U dient eerst de kom met yoghurt en darmflorastarter te eten. Na tien minuten kunt u van de rest eten wat u wilt.’

Zonder verder naar me om te kijken gaat ze de kamer uit. Het maakt me nog somberder dan ik al was, al die stugge mensen die me moeten verzorgen.

Ik heb helemaal geen trek, maar ik besef dat ik moet eten.

De smurrie in de kom smaakt melig en zuur. Ik heb de bijgeleverde suiker er niet overheen gestrooid, want ik lust geen suiker. Na een tijdje drink ik het glas sinaasappelsap leeg. Dat smaakt wat metalig. Er liggen verder nog twee geroosterde witte boterhammen, die ik langzaam oppeuzel. Het beleg en de boter laat ik staan. De appel leg ik naast me neer voor straks.

Het eten heeft me uitgeput. Ik sluimer tot ik dokter Van Traa op de gang hoor praten. Even later komt hij binnen. Wat ben ik blij hem te zien! Hij kijkt me vriendelijk aan als hij zijn stoel bijschuift. Ik heb er niets van gemerkt dat ze het lege blad en het rijdende tafeltje hebben weggehaald. ‘Ik heb gehoord dat u hebt ontbeten. Smaakte het een beetje?’

‘Jawel,’ probeer ik te zeggen. Ik moet mijn keel een paar keer schrapen voordat ik kan praten. ‘Jawel, het smaakte redelijk. Ik heb nu zelfs een beetje trek,’ (merk ik tot mijn eigen verbazing) ‘dat zal wel door de darmflorastarter komen.’

Hij kijkt me een tijdje aan en lijkt dan een besluit te nemen. ‘Ik zit een beetje in dubio, weet u,’ zegt hij op vertrouwelijke toon. ‘Ik heb enerzijds de opdracht van justitie, mijn baas zeg maar, om u zo snel mogelijk zodanig bij uw positieven te brengen dat de verhoren door kunnen gaan...’ Hij steekt zijn hand op. Ik houd mijn opmerking voor me. ‘Aan de andere kant heb ik vanwege mijn eed van Hippocrates de plicht u gezond te maken. Die twee plichten kunnen in strijd met elkaar komen.’

Ik knik dat ik het begrijp.

‘Nu is voor mij de keus niet moeilijk. Mijn eed als geneesheer is van een hogere orde dan de opdrachten van mijn baas. Uiteindelijk zal ik u toch moeten blootstellen aan de vragen van de recherche en, waarschijnlijk, de rechter.’

Ik knik weer. Op een of andere wijze weet hij me telkens weer gerust te stellen na elke schokkende mededeling. Hij doseert het goed en houdt me erbij. En ik krijg ruimte voor mijn emoties.

‘Goed.’ Hij ziet er tevreden uit. ‘U eet weer, dus van nu af zal uw kracht weer toenemen in plaats van dat u steeds verder verzwakt. U heeft een paar harde feiten moedig onder ogen gezien. Maar u lijkt uw leven nog kwijt te zijn.’

‘Ik weet niets meer, dokter,’ fluister ik. Mijn hoofd doet pijn.

‘Goed. Ik zie dat u nu erg vermoeid bent. Ik kom overmorgen terug. Dan gaan we samen in uw herinneringen graven.’

Hij kijkt me vorsend aan als hij zegt: ‘Ik heb de dosering van uw medicatie teruggebracht tot bijna nihil. Dat is nodig om uw geheugen toegankelijker te maken. Het heeft het risico dat u erg bang kunt worden of depressief. Kunt u dat aan?’

Ik zie de onzekerheid in zijn ogen. Ik weet het niet.

‘We zullen het proberen,’ zegt hij tenslotte met een omineuze twijfel in zijn stem. ‘Als het niet gaat verhogen we de dosering weer.’

Ik merk amper dat hij weggaat. Ik voel me, half slapend als ik daar lig, onwezenlijk, net of ik er niet ben. Of ik een verbleekte foto ben die op het nachtkastje is blijven liggen. Ik proef nauwelijks iets van de lunch, al eet ik alles op. De middag glijdt voorbij alsof ik niet echt besta en de wereld ook niet, alsof we allebei half vergeten herinneringen zijn. De avond valt en ik weet nog steeds niet wie ik ben.

11.

Ik heb gedroomd van toen ik klein was. Ik wou dat Van Traa er was, dan kon ik proberen het te vertellen. Ik lig hele dag te soezen. In korte, droomachtige episodens beleef ik mijn jeugd. Althans, de gedeelten die diepe indruk hebben gemaakt. Het wordt steeds helderder een geheel, ook in de daaropvolgende nacht.

Als Van Traa binnenkomt vertel ik hem dat. Hij is verbaasd. Dan verheldert zijn gezicht.

‘Je geest is zelf op zoek gegaan naar aanknopingspunten, zo te horen. Dat is gunstig, Wessel. Je identiteit wordt voor een groot deel bepaald door je verleden. Ben je zover om mij wat te vertellen?’

‘Ik was nog klein. Heeft dat wel zin?’

‘Dat bepaalt je eigen geest, niet ik. Wat zou je er van zeggen als je gewoon aan het vertellen gaat over je jeugd en dat we het op video opnemen? Dan kan je het terugluisteren wanneer je wilt. Het werkt meestal heel goed om een geheugenverlies te herstellen.’

Ik knik opgelucht. ‘Oké,’ fluister ik.

‘Mooi. We beginnen meteen. Ben zo terug.’

Even later komt hij weer binnen met een assistent die een videocamera op een statief tegenover me neerzet. Ik heb me even kunnen voorbereiden en begin zonder verdere aansporing te praten.

‘Goed dan. Ik was vier. We logeerden bij een tante en oom toen we gingen verhuizen.’

Ik speel op een smalle zolder met een steil, houten dak. Op de planken vloer ligt een spoorbaan uitgelegd. Ik duw een treintje van groen gelakte blikken wagonnetjes over de zilverkleurige rails. Het locomotiefje is zwart met rode randjes om de raampjes, rode wielen en glimmende stangetjes langs zij. De wissels fascineren mij. Elke keer laat ik het treintje over de andere lus rijden, waarbij ik goed oplet dat ik de tweede wissel ook omzet om weer op het hoofdspoor te kunnen komen. Plichtsgetrouw zet ik de seinpaal omhoog als de wissel goed staat en weer omlaag als ik er voorbij ben.

Terwijl ik speel hoor ik echte treinen rijden achter het huisje. Het is klein, zelfs met mijn viereneenhalf jaar ervaar ik het als klein. Niet bekrompen, maar smal. En vol met mijn tante met haar luide lach, mijn oom met zijn zachte stem waar iedereen naar luistert, met mijn drukke neefjes en nichtjes waarvan ik de tel kwijt ben.

Ik speel alleen op de zolder, waar ik ook met mijn broers en een paar van de kinderen van hier slaap. De matrassen zijn opgestapeld, zodat de trein uitgelegd kon worden. Op de stapel knobbelige kapokmatten ligt een nichtje te lezen, haar boek vlak onder het kale elektrische peerkje. Ik had met ademloze bewondering gekeken toen ze er op krom, ging liggen en het boek vlak voor haar ogen bracht. Ze is een soort fee voor mij. Haar gouden haar straalt in het gele lamplicht, zo heel anders dan het zwart glanzende van mijn grote zus.

Zij is niet hier en papa en mama ook niet.

Mijn tante met haar schallende stem, vol borrelende vrolijkheid, roept van beneden dat we gaan eten. Voorzichtig schuifel ik achteruit de steile ladder af. Ook de smalle, gebogen trap naar beneden ga ik achteruit af. Het nichtje volgt me ongeduldig, ik kan maar net voorkomen dat ze op mijn handen stapt. Ze heeft zwarte kousen aan met een gat in de hiel. Als ik verontwaardigd en een beetje angstig omhoog kijk waarom ze zo dicht op me volgt, zie ik haar bleke benen boven de kousen en een witte onderbroek onder haar jurk. Ik ben verbaasd over haar dunne kleding. Ik kan zelf nooit genoeg aantrekken om het eens echt warm te krijgen.

In de keuken ga ik tussen mijn broers zitten. Het is er ruim, met ramen waardoor je overdag, tussen de vruchtbomen door, achter het huis de treinen kan zien rijden. De gordijnen zijn nu dicht, want het is al avond. In het donker buiten hoor ik de regen tegen het raam kletteren, alsof de druppels driftig aankloppen om binnen gelaten te worden.

Het is een gezellige keuken, waar het vaak naar zuring ruikt, een groente die ik verafschuw, maar wel opeet, omdat het gezond is. Het laatste wat ik wil is om mijn tante en oom te laten merken dat ik hun eten niet lekker vind. Want behalve de zuring is de rest altijd wel lekker. Wat was ik verbaasd toen mijn oom me een keer meenam naar buiten en gewoon in de berm bladeren ging plukken die we zouden gaan opeten. De gele en rode liet hij aan de plant zitten. Ik geloofde zijn verhaal pas toen ze een lepel groen op mijn bord deden, wat onaangenaam zuur rook en ook zo smaakte. Ik vond het heel raar dat ze vieze planten van buiten aten.

Na het eten speel ik met een klein meisje en een iets groter jongetje onder de tafel met blokken. Iemand begint piano te spelen, er wordt gezongen. Ik ben eindelijk warm, mijn handen waren stijf van de kou toen ik beneden kwam. Dan komt, elke keer weer onverwacht, het moment dat mijn oom het grammofoonplaatje opzet van Pinkeltje in de piano. Ademloos luister ik naar het spannende avontuur. Als het plaatje is afgelopen neemt de zachte stem van mijn oom het verhaal over en leest een stuk voor uit het Pinkeltjeboek. Dan moeten we naar bed. Voor de kachel kleden we ons uit en trekken we pyjama's en hansopjes aan. We worden naar boven gebracht, waar de rails zijn verdwenen en de matrassen op een rijtje liggen.

Ik ga het liefst met mijn neefje naar de spoorbrug, waar we uren staan te kijken naar rangerende treinen. Een klein, grommend locomotiefje duwt telkens een paar goederenwagons een heuveltje op. Bovenop blijven ze even staan tot ze van de helling beginnen te rollen. Soms een paar aan elkaar, maar ook wagons die helemaal alleen hun weg zoeken. Bij de wissels staan mannen die de wagons verschillende sporen op sturen. Aan het eind rijden ze nog maar heel langzaam als ze tegen andere aan dreunen. Ik zie de donker glanzende buffers in- en weer uitveren. Ik ben er een beetje bang voor. Het zwartgrijze metaal met het glimmende vet lijkt op de monsters in de nachtmerries die ik af en toe heb.

Ik schrik als er een elektrische trein onder ons doorraast. Ik had hem niet horen aankomen in de wind, waar mijn ogen van tranen. Ik zie het glimmende, donkergrijze dak van de trein met ontelbare deukjes erin en de beugels die vanonder de brug tevoorschijn schieten. Ze laten de bovenleiding een beetje zwiepen. De herfstkou blaast dwars door mijn gebreide wantjes. Als mijn handen onhoudbaar pijn beginnen te doen strompelen we naar het warme huisje, met hopelijk niet weer die vieze zuring.

Het is Kerstmis. In de propvolle woonkamer staat een klein kerstboompje. Het nichtje dat ook op zolder slaapt en ik mogen mijn grote nicht meehelpen zelfgebakken kransjes aan rode linten in de takken te hangen. Dan komen mijn broers binnen, lawaaiig en geheimzinnig grijnzend. We staan om hen heen als ze hun schatten tonen: een wit doosje met vakjes en daarin, in witte watten, zilveren bollen en een wondermooi, rood met zilver en blauw vogeltje met een lange, stijve staart. Trots zegt Wim dat de staart van glas is. Daar snap ik niets van. Later heeft hij me het uitgelegd, maar op dat moment begreep ik er niets van. Eerst blijken mijn oom en tante planten uit de tuin te eten en nu zegt mijn broer dat die stijve, glanzende haren van glas zijn. Het vergroot mijn gevoel dat ik niet weet wie of waar ik ben. Of wie die anderen zijn.

Het huis ruikt naar lekkere dingen en we zingen bij de kerstboom als de kaarsjes branden. Ik droom weg, weet niet eens wat we gegeten hebben. Het gevoel er niet te zijn wordt steeds erger als ik, achter mijn broers aan, in ons nieuwe huis rond dwaal. Het is groter dan ons oude en zeker veel groter dan het gezellige huisje van tante en oom, waar ik op de zolder sliep, veilig tussen mijn broer en mijn neefje in.

Het is een hoekhuis met ook een tuin aan de zijkant en grote, kale ramen, waardoor het licht onbarmhartig op de lege vloer tussen de meubels schijnt. Voor het huis is het tuintje maar smal, met een geschoren groene heg, dan komt de smalle stoep en de klinkerstraat. Die vind ik afschuwelijk. Voor ons oude huis was een grote tuin, een droog slootje en dan een teerweggetje met zanderige stroken erlangs. We keken uit op de weilanden, met het kanaal waar mijn vader de baas van was en ver weg de vlammen van de raffinaderij.

Mijn kamertje is boven de voordeur. Ik heb heimwee, kan niet slapen door het licht van de straatlantaarn voor het huis. Ik ben bang. Ik ben elke avond bang voor het slapen gaan, want ik zwel dan op, mijn handen worden meters dik, ik kan me niet meer bewegen. Het ergste komt dan nog, dat ik weer terug moet. Dan weet ik even niet meer wie ik ben. Dat ik ben. Ik pas niet in mijn lijf.

Het wordt beter als mijn moeder en zuster gordijnen beginnen te naaien. De vaalbruine lappen, met een vermoede glans als je van dichtbij kijkt, vullen een tijdje de woonkamer, uitstromend in plooiën vanuit de naaimachine, tot ze op een goede dag aan van die grauw ijzeren gordijnrails hangen. Mijn vader heeft ze aan de muur geschroefd. Daarvoor had hij met een hamer en een of ander ding eerst gaten in de muur geslagen die hij daarna met een grijze, vezelige prut uit een potje vulde, waarna hij er een schroef in kon draaien. Soms vielen er hele stukken uit de muur. Die streek hij zorgvuldig met gips dicht. Het verbaasde me dat hij dat zonder mopperen deed.

Langzamerhand wordt het huis van ons. Als de gordijnen 's avonds worden dichtgeschoven en we rond de tafel en bij de kachel zitten, met de radiodistributie aan op een kinderhoorspel of een hoorspel voor de groten, voel ik me één met mijn familie. Mijn moeder en zuster zitten altijd te naaien of sokken te stoppen, mijn broers zitten aan de tafel met boeken en schriften en ik lees sprookjesboeken tot ik naar bed moet. Ik mag me beneden uitkleden. Voor de kachel gebeurt het opzwellen niet.

Ik krijg een behang met bloemen in mijn slaapkamertje, een grijs geschilderde kast voor mijn kleren, een stoel en een harde, prikkende kokosmat op de planken vloer. Als het met roosjes beschilderde bedje dat van mij

was, opeens op de plaats van mijn bed staat en ik voortaan onder het raam moet slapen, plas ik niet meer in mijn bed. Het opzwellen gebeurt minder vaak. Alleen als ik andere kleren aan moet, dat schuurt dan net als een kokosmat, niets past meer en ik word duizelig en misselijk.

Arendje komt in het peuterbedje te slapen. Ik ben vanaf zijn babytijd al heel vertrouwd met hem, als er niemand anders bij is tenminste. Dat hij nu bij mij op de kamer komt geeft me een gevoel dat ik ergens bij hoor. Ik ben verantwoordelijk voor hem. Gelukkig is hij rustig, slaapt elke nacht vast en ongestoord en heeft altijd een goed humeur als hij wakker wordt. Ik niet. Ik droom heel vaak dat ik wakker word in een droom en niet uit die droom wakker kan worden. Ik ben gevangen in een onwerkelijke sfeer waarin alles op losse schroeven staat. Mijn zelf is daarin op drift, is niet onder controle. Vaak ga ik in zo'n droom plassen terwijl iets in me weet dat ik niet echt wakker ben en niet kan plassen. Zo benauwd...

‘Stop maar,’ zegt Van Traa met zachte stem. ‘Het begin is mooi, je hoeft niet in je trauma’s te schieten. Je hebt het als een verinnerlijkte reeks herinneringen verteld. Ik krijg een beeld van je als jongetje. Dat jongetje ben jij nog steeds, al zijn er nadien nog vele lagen omheen gekomen, zoals een ui groeit.’

Een ui!

Ik ben uitgeput en slaap al bijna als Van Traa vertrekt.

12.

‘Zo,’ zegt Van Traa tevreden als hij is gaan zitten. ‘We hebben gister een mooie start gemaakt. Ik heb een paar afspraken voor vanochtend verzet om het vervolg te horen.’

‘Ik heb inderdaad nog meer.’ Ik ben ietwat verlegen door zijn enthousiasme en kennelijke belangstelling. Ik kijk naar het rode lampje van de camera en begin.

Ik loop door de sneeuw. Mijn voeten zakken bij elke stap knerpend in de dikke laag bevroren sneeuw. Ik ben moe en warm van het trekken, maar mijn voeten zijn koud door de gesmolten sneeuw in mijn laarsjes. Ik sleep onze houten slee met een sinasappelkist vol met oud brood

moeizaam over de bultige stukken, waar de mensen de sneeuw hebben opgeschoven. De straat is helemaal wit en bevroren. Waar we glijbanen hebben gemaakt steken zwart glimmende stroken tegen de witheid af. Gister hebben we wel tien slees achter elkaar gebonden achter de auto van de meneer in het hoekhuis. Hij is vast heel rijk, want het is het grootste huis in de straat en hij heeft een nieuwe Chevrolet. Het was prachtig, we hebben een hele tocht gemaakt door de wijk. Er haakten steeds meer kinderen aan met hun sleetje. Toen kwam er iemand die zei dat het niet mocht. Wat kinderachtig van die man.

Het brood is voor de vogels die geen eten meer hebben, omdat alles dicht is gevoren. Ik heb zelf op foto's in de krant gezien dat er vogels in het ijs zitten vastgevroren. Dood natuurlijk. Reigers en meerkoeten en heel veel eenden. Zelfs meeuwen.

Ik lever het brood af bij een vrachtwagen. Een zandwagen, een GMC uit de oorlog, met zo'n lange neus. Er zwermen veel jongens en meisjes omheen met zakken en kisten brood. Twee mannen kieperen alles in de laadbak. Er is iemand bij die oplet dat het goed gebeurt, een meneer die ook op zondagschool iets doet.

Het wordt donker als ik doodmoe de lege slee naar huis trek. De witte sneeuw lijkt het licht vast te houden en ik denk met heimwee aan de plaatjes in mijn Sinterklaasboeken. Daarop is het ook vaak avond, met sterren en wit oplichtende sneeuw en een warm vuur in huis met mama en warme chocolademelk...

Ik laat de slee rechtop achter in het fietsenschuurtje. Mijn ijskoude voeten doen pijn en ik heb een enorme honger. Vergeten iets van het oude brood te eten. Als ik moeizaam mijn laarzen heb uitgetrokken en met mijn joppertje in de hand de keuken binnen strompel is daar Jolanda. Ze glimlacht naar me en roert in een pan waar echt, ongelooflijk, de geur van chocolademelk uit komt. Even later zit ik met Arendje voor de snorrende kachel warme choco te slobberen. We hebben er een stuk speculaas bij gekregen van de pop die mama had gebakken.

Het duurt een tijd voor ik doorkrijg dat papa en mama er niet zijn. 'Ze zijn samen weg,' zegt Jolanda. Er klopt iets niet, ik zie dat ze onrustig is. Paul en Wim zijn er ook niet, maar daar kijk ik niet van op. Die zijn meestal bij hun vrienden.

We zingen Sinterklaasliedjes voor de haard als we ons in de warmte hebben uitgekleet en pyjama's aangetrokken. In onze schoenen steken wortelen en veel brood. Jolanda brengt ons naar bed en leest een verhaaltje voor. Ik droom weg op haar zachte stem. Rillend lig ik tussen de ijsskoude lakens totdat het warm wordt.

Ik lig naar buiten te staren, terwijl ik mijn droom probeer te herbeleven. Ik zeil weg op mijn halfvergeten herinneringen, aan een jeugd die oneindig ver weg lijkt te liggen. Met mijn ogen dicht probeer ik flarden van die tijd te pakken. Ik weet dat de camera het registreert.

Ik was kind in een tijd van stoomheimachines, bitterkoude winters en kolenkachels die alleen van dichtbij warmte gaven. Ook van kersenplukken en helpen jam maken en katjangs pellen voor pindakaas en fietzen in de zomerwarmte, naar de duinen en het strand. Een grondeloze heimwee bekruipt me. Ik verlang naar de warme geborgenheid van de vrouwen in mijn leven. Gek dat ik me een paar helemaal niet meer voor de geest kan halen. Hun afdruk, hun schaduw is er wel in mijn geest, maar de werkelijke personen zijn onzichtbaar. Er zit een ondoorzichtig vlies tussen. Als van de deur van de dokter, vroeger. Je hoort stemmen, niet wat ze zeggen. Je ziet schaduwen bewegen, de mensen zie je niet. Alsof je niet voor hen bestaat.

Ik vlucht weg in een dagdroom over vroeger.

De beelden zijn er direct, het gevoel, zelfs de geuren en geluiden. Verbaasd en verheugd onderga ik de belevenissen uit mijn geheugen, veel intenser dan ik ze indertijd in de werkelijkheid heb ervaren. De herinnering aan de onwerkelijkheid is er ook bij en knaagt.

Ik heb nooit zelf geleefd, lijkt het wel. Het was iemand anders, die mijn rol moest spelen, maar die het stuk niet kende.

Ik loop elke dag naar de kleuterschool, langs wegen met en zonder huizen, ongebruikte terreintjes, schuttingen en het eeuwige gebonk en gesis van heimachines. Ik ben als de dood voor de onbekende mensen langs mijn pad en verstop me als er jongens aankomen. Ze pesten me, omdat ik bruin ben. Eerst snap ik er niets van, tot ik mijn broer Wim verlegen vraag wat patjakker en vuile Indo betekenen. Hij maakt me wijzer.

Op de kleuterschool werk ik ijverig aan mijn prikplaatjes, plak lampionnetjes, leer punniken. Er zijn nog een paar andere bruine kindertjes en het is er vredig. Alleen is er elke dag weer de lange tocht naar huis, in mijn eentje langs straten waar niemand is, behalve soms jongens. Met lood in de schoenen onderneem ik de terugtocht, want de school wordt een griezelig oord als hij verlaten is. Ik ben ook bang voor wat ik thuis zal aantreffen. Of er wel iemand is. Want het nieuwe huis is meestal leeg als ik uit school kom. Gelukkig is de achterdeur nooit op slot en kan ik wel naar binnen. Daar speel ik dan wat, rusteloos mijn blokken opstapelend en omgooiend, tot ik iemand door het tuinhekje zie komen.

Ik leer de kachel oppoken, zodat het tenminste warm wordt en ik mijn joppertje uit kan doen tegen de tijd dat de anderen thuis komen. Het is net langzaam wakker worden. Ik kijk naar mijn moeder als ze in de keuken bezig is, ik wacht tot mijn broertje thuis gebracht wordt. Als het lekker begint te ruiken verhuis ik met mijn speelgoed naar de hoek waar de speelgoedkast staat, want dan kan mijn vader elk moment thuis komen en moet ik voor de kachel plaats maken voor zijn lange benen. Hij wil niet dat ik in zijn buurt ben als hij de krant gaat lezen.

Jolanda blijft meestal bij een vriendin en komt pas thuis als ik allang in bed lig. Ik hoor haar vaak praten onder mijn slaapkamerraam, met haar vriendin die haar thuis brengt. Ik kan niet verstaan wat ze zeggen, ze giechelen veel. Ik slaap gerustgesteld in: als mijn zuster ginnegapt met haar vriendin onder mijn raam, betekent het dat alles veilig is.

Ik kijk voor het slapen gaan eerst even over de rand van mijn oude bedje hoe mijn broertje slaapt. Dan schuif ik ook tussen de koude lakens, strak om het matras gevouwen, zodat ik als in een cocon in mijn bed lig geklemd. Ik begrijp niets van mijn broertje, maar het maakt dat ik me samen met hem alleen voel. Ik bedoel, dat ik nog steeds afgescheiden ben, dat hij het ook is, dat we elkaar weliswaar niet kennen, dat we in hetzelfde schuitje zitten.

Dan is er de ramp. We zitten met hele gezin rond de bruine kast van de radiodistributie. Mijn vader ziet er eng uit, helemaal wit, alsof hij moet overgeven. Ik kan niet goed verstaan wat er omgeroepen wordt. Mijn broer Paul legt me fluisterend uit dat een zware storm de zee zo hoog heeft doen stijgen dat de dijken in Zeeland doorgebroken zijn en

alle mensen en koeien en paarden verdronken zijn. Ik weet niet wat dat betekent, alleen dat het heel erg is. Ik vind het vooral zielig voor de paarden. Met koeien heb ik niet zoveel en kippen zijn vogels, dus die kunnen wegvliegen.

Als ik de volgende dag uit school kom staat mijn moeder in de keuken en zegt dat mijn vader naar Zeeland is gegaan om te helpen. Ik begrijp het niet. Als ik de dag daarop thuiskom staat Jolanda me op te wachten met een koffertje. Ik ga logeren, zegt ze. Moeder is ziek geworden, legt ze uit en ligt in het ziekenhuis. Ze brengt me naar een familie die ik niet ken. Ik ben alleen, mijn broers logeren elders. Ik moet me als vijfjarige aanpassen aan onbekende huisregels van een kinderloos echtpaar. Ik herinner me nog scherp de geur en schaamte van het bedplassen dat ik dan opnieuw begin te doen.

‘Ga door.’

‘Wat?’

‘Je houdt telkens op met praten.’

Als ik blijf zwijgen, mompelt hij iets dat het er niet toe doet, dat we er later op zullen terugkomen. Hij schraapt zijn keel en vraagt met een heldere stem: ‘Je was aan het vertellen dat het gezin in negentiendrieënvijftig uit elkaar viel. Kan je daar iets meer over vertellen?’

Ik hoor wel wat hij zegt, ik kan er echter geen verhaal van mezelf bij vinden. Als de stilte pijnlijk wordt mompelt ik: ‘Gewoon. Iedereen is weg of komt niet. De ene keer zijn er mensen in huis, de volgende dag moet ik na school ergens anders naartoe...’ Opeens besef ik waardoor die ijzige tijd is veroorzaakt. ‘Weet je, Fiekje is bruin, net als ik. Ze is toen geboren, toen mijn vader in Zeeland was. Mijn vader is niet haar vader. De mijne ook niet. We zijn onechte kinderen.’

‘Wanneer kwam je daar achter?’ vraagt Van Traa als ik niets meer zeg.

‘Ik...’ Ik weet niet wat ik moet zeggen.

‘Ga door,’ zegt de droge stem. Ik schud mijn hoofd. Ik weet het echt niet. Na lange tijd breng ik haperend uit: ‘Ik snapte het pas veel later, geloof ik. Alleen het gevoel anders te zijn, de hekel die onze vader aan ons had, ik bedoel aan Jolanda en Fiekje en mij, dat is er altijd geweest. Ook onze moeder hield ons op afstand.’

‘Wie hield het gezin dan bij elkaar?’

Na lang nadenken valt me iets in. ‘Gewoonte denk ik. Plichtsbesef van onze ouders. Het meest Wim en Paul, denk ik. Mijn broers. Zij waren de stabiele factor.’

‘Ga door.’

Ik schud mijn hoofd. Ik ben doodmoe en heb een barstende koppijn. Hij ziet het en geeft me een aspirientje en een glas water. Zonder terug te groeten als hij vertrekt leg ik mijn hoofd op het kussen en ga stilletjes liggen grienen.

13.

De volgende dag lig ik ongedurig te wachten tot Van Traa komt. De sluisen van mijn herinneringen staan open en ik popel om verder te vertellen. Ik lig al uren te oefenen. Als hij binnen is kan ik nauwelijks wachten en als hij de camera aan zet begin ik direct te praten, mijn blik strak op het rode lampje gericht.

‘In 1961 barstte mijn puberteit in alle hevigheid los toen ik beter werd na een lange ziekte. Helaas kon ik die rampzalige levensfase niet overslaan. Dat ik op mijn twaalfde per ongeluk al geneukt had, bleek geen vrijbrief waarmee ik om de verwarring en verlegenheid van de puberteit heen kon, met al de seksuele ontkenning van die tijd. Het bestaan van seksualiteit werd in mijn omgeving zo grondig verzwegen dat ik op mijn twaalfde nog steeds niets wist. Ik hoorde slechts vage toespelingen, kon absoluut geen verbanden leggen. Ik heb zelfs niets van de zwangerschappen van mijn moeder gemerkt, noch van de consternatie rond de geboorten van mijn broertje en zusje. Pas toen mijn moeder dood was hoorde ik dat er ook nog een miskraam tussen had gezeten. Alleen mijn zuster wist dat.

Het verlies van mijn jeugdliefde had ernstige gevolgen voor mijn omgang met andere kinderen. Zelfs jongens meed ik. Meisjes zijn voor mij altijd al wezens van een andere planeet geweest, in die mate dat ik ze niet eens durfde aan te kijken, laat staan tegen ze praten. Behalve dan die paar weken met mijn vriendinnetje in de zomer van 1959. Zij was een engel, uit de hemel neergedaald voor onze liefde en ik raakte haar na twee goddelijke weken voorgoed kwijt.’

‘Wie?’ vraagt de droge stem.

‘Wie wat?’ vraag ik onnozel. Hij onderbreekt mijn verhaal en dat ergert me. Het was net zo samenhangend. Kan hij niet even wachten tot ik er vanzelf aan toe kom?

‘Wie was je kwijt geraakt?’

Mijn zelf trekt zich terug, ver weg, tussen diep begraven herinneringen.
Irene.

Naarmate ik de hoop verloor haar ooit nog terug te kunnen vinden groeide de wanhoop als een knellende hand om mijn hart, die af en toe kneep. Het knijpt nog steeds, zoals nu, als ik aan haar denk. Ik voel me tenminste even miserabel als toen, veertig jaar geleden.

Irene? Ik voel dat mijn voorhoofd vertrokken is in een diepe frons.

Maar, ik heb haar toch teruggezien? Of...?

Vreemd, ik dènk het wel, maar ik weet het niet zeker meer.

‘Wie was je kwijtgeraakt?’

Ik schrik op. Weer die vraag. Ik stik bijna.

‘Ik kan het niet...’

‘Kan je... als je het verhaal vanaf het begin vertelt, zou je het dan kunnen zeggen?’

Ik ben bevroren.

‘Je was daarnet een bedacht verhaal aan het vertellen, Wessel. Misschien is het beter als je voor de vuist weg vertelt wat er in je opkomt?’

Ik schud mijn hoofd. Te dichtbij.

Hij staat op en zet de camera uit. ‘Morgen verder?’